

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITJA

Leto XVIII.

Litija, januar 1977

Številka 1

Sprejeli smo plane za letošnje leto

Planiramo uspešno delo in rezultate

Se predno smo napravili obračune in zaključili preteklo poslovno leto, smo že vneto načrtovali za letošnje. Načrtovali smo optimistično: več in bolje z več prizadevanja in dela. Več naj bi proizvedli z zmanjšanjem zastojev, ki smo jih imeli lani zaradi pomanjkanja delovne sile in ozkih grl, več z razširitvijo obsega poslovanja, ki se mora neposredno odražati v osebnih dohodkih in končno več z bolj-šim izkoriščanjem delovnega časa tudi v vseh ostalih službah izven proizvodnje.

Količinski plan je usklajen s posameznimi fazami predelave (od predpredilnice do sukalnice in previjalnice), in ne bi smel povzročati zastojev, tudi ni prenapet tako, da ga bo možno doseči.

Pri načrtovanju proizvodnje so bila pomembna izhodišča potrebe naših večjih odjemalcev, ki jih je bilo treba uskladiti z zmogljivostmi naše proizvodnje; pri tem pa načrtovati v proizvodnji čimveč takšne preje, ki daje boljši zaslužek.

Pri izdelavi finančnega plana smo bili v nekoliko težjem položaju, saj celotni dohodek oblikujemo na osnovi obstoječih cen. Nove cene, ki so v postopku in so že mimo prve faze sporazumevanja, pričakujemo kmalu v začetku leta. Zato smo jih delno že upoštevali pri sestavi finančnega programa. Večji celotni dohodek in dohodek smo torej planirali na osnovi večje proizvodnje, boljše produktivnosti (za 10%), povečanih cen preje, zalog surovin po ugodnih cenah, varčevanja v pro-

izvodnji in vseh ostalih službah ter boljšega izkoriščanja delovnega časa.

Ob takšnih dosežkih bomo ustvarjali sredstva za nadaljnji razvoj podjetja (40 milijonov din amortizacije), za osebni in družbeni standard delavcev in tudi za potrebe širše družbene skupnosti po sprejetih sporazumih in družbenih dogovorih.

Rezultati preteklega leta, ko nismo ustvarili predvsem planiranih sredstev za amortizacijskega programa, nas niso preplašili, da ne bi pogumno načrtovali za bodoče. Dobro delo mora roditi sadove, po novem ali starem obračunu. Iskati moramo rešitve za te-

žave, ki so nas v preteklem letu ovirale pri doseganju boljših uspehov. Če bomo uspeli dobiti delovno silo in zmanjšati zastoje, zvišati cene in uresničiti ostale postavljene cilje za izboljšanje dela, potem ni bojzani, da ne bi prihodnje leto ugotovljali celo boljših dosežkov kot jih planiramo. Enotnost vseh za dosego teh ciljev bo velikega pomena.

Proizvodni plan

predvideva, da bomo v letošnjem letu proizvedli **3,5 % več enojne preje** kot lani. Porečna številka preje naj bi se dvignila od 30,6 na 32,3. Posameznih vrst enojne preje pa bomo proizvedli naslednje količine:

	Ocena 1976	Plan 1977	Indeks
Kardirana bombažna preja	3.136	3.254	103,7
Česana bombažna preja	497	568	114,2
Kardirana stanična preja	399	390	97,7
Kardirana sintetična preja	2.588	2.638	101,9

(Nadaljevanje na 2. strani)

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Branko Bizjak (glavni in odgovorni urednik), Albin Ankon, Martina Kralj, Marjan Sonc, Niko Stamatovski, Matic Malenšek. List dobijo člani kolektiva in upokojenci brezplačno. Tisk in klišeji: Gorenjski tisk, Kranj

Na svečanem sprejemu ob občinskem prazniku občine Litija so predilnici Litija predali odlikovanje predsednika republike tov. Tita — RED DELA Z RDEČO ZASTAVO

NOVA ŠOLA — najlepše darilo staršev svoji mladini

PO 2170/1978

Planiramo uspešno delo in rezultate

(Nadaljevanje s 1. strani)

Načrtno in usklajeno se bomo morali izogibati vseh zastojev, razen tistih, ki so za nemoteno in kvalitetno delo potrebni, to je čiščenje in popravila strojev. Z nekoliko več zaposlenimi v predpordilnici bomo lahko prepričali ozka grla v fazi predpordjenja.

Tudi proizvodno sukalnice in previjalnice smo načrtovali z najboljšim izkoristkom strojnih zmogljivosti, kar je mogoče doseči predvsem z boljšo organizacijo dela. **Proizvodnjo sukane preje predvidevamo za 16,7% večjo od preteklega leta, previte preje pa za 16%, oboje ob nekoliko višji poprečni številki.**

Proizvodnjo na DD strojih štejemo tako za sukano kot za previto prejo.

Računamo, da bi mogli doseči v proizvodni enoti sukalnice in previjalnice naslednje količine:

	Ocena 1976	Plan 1977	Indeks
sukana preja	2740 ton	3200 ton	116,7
Ø Nm	33,3	34,0	
previta preja	6500 ton	6500 ton	116,0
Ø Nm	33,2	35,2	

Finančni plan

predvideva, v primerjavi s predvidenimi dosežki leta 1976, za letošnje leto za 15,5% večji celotni dohodek, za 23,2% večji dohodek za razdelitev in za 95,6% večji ostanek dohodka. Osební do-

hodki bi se ob takšnih dosežkih povečali za 15,0%, amortizacija 97,3%, namenili bi za 12,5% več sredstev za skupno porabo in 39,8% za družbene potrebe po sprejetih dogovorih in sporazumih.

Plan razdelitve celotnega dohodka je naslednji:

PLAN RAZDELITVE CELOTNEGA DOHODKA

Opis	Ocena 1976 din	Plan 1977 din	Indeks
CELOTNI DOHODEK	415.816.000	480.267.300	115,5
- porabljena sredstva	290.061.828	310.292.546	106,9
- amortizacija	20.275.200	40.000.000	197,3
DOHODEK ZA RAZDELITEV	105.478.972	129.974.754	123,2
- pogodbene obveznosti	7.370.563	7.730.000	104,9
- zakonske obveznosti	15.060.493	17.076.254	113,4
po predpisih občine	351.882	547.056	155,4
po predpisih SRS	357.500	1.760.000	492,3
po predpisih SFRJ	31.898	-	-
za SIS s področja gospod.	357.717	619.000	173,0
za SIS s področja negospod.	4.225.532	7.798.198	106,4
za stanov. SIS	1.305.204	2.091.068	160,2
za stanov. zgrad. podj.	4.134.796	3.382.132	81,8
za druge zakonske obvez.	4.295.964	878.000	20,4
- osebni dohodki	68.000.000	78.200.000	115,0
- drugi osebni prejemki	3.547.916	4.468.500	125,9
OSTANEK DOHODKA	11.500.000	22.500.000	195,6

Za leto 1977 planiramo sredstva za amortizacijo po višjih stopnjah kot so predvidene z zakonom, da bi ustvarili več sredstev za uresničevanje načrtovanih investicij za odpravo nočnega dela žena. Če ne

bi dosegali planiranega ostaneka dohodka, lahko ob koncu leta znižamo amortizacijske stopnje na minimalne, da bi krili sprejete obveznosti (tako kot bomo to napravili v zaključnem računu za preteklo leto).

Plan stanovanjske gradnje

Za uresničitev plana stanovanjske gradnje bomo črpali sredstva:

— iz posojil Ljubljanske banke na osnovni vezave sredstev stanovanjskega prispevka,

— iz neizkoriščenih sredstev iz leta 1976,

— iz planiranega priliva stanovanjskega prispevka po 7% stopnji in

REKAPITULACIJA VIROV SREDSTEV

- posojilo Ljubljanske banke	din 531.022.-
- posojilo Ljubljanske banke	din 1.615.000.-
- neizkoriščena sredstva STP - 1976	din 385.000.-
- planiran priliv STP - 1977	din 2.342.105.-
- kredit iz združenih sredstev	din 1.600.000.-
Skupaj	din 6.473.127.-

Od teh sredstev moramo nameniti za — anuitete za stanovanjska posojila — za vezavo sredstev pri banki

Skupaj 2.097.532.— din

Tako nam bo ostalo na razpolago ki jih bomo porabili takole:

— za nakup stanovanjskih enot v skupni izmeri 550 m ²	3.300.000.— din
— za posojila delavcev za zasebno gradnjo	1.100.000.— din
— za ostale stroške	75.595.— din

Vrsto in število stanovanjskih enot za nakup bomo planirali na osnovi registriranih

potreb po stanovanjih ter mnenja odbora za stanovanjska vprašanja.

Plan črpanja sredstev skupne porabe

Na osnovi rezultatov ob koncu leta smo predvideli, da

bomo lahko po zaključnem računu za leto 1976 izločili v sklad skupne porabe 4 milijone dinarjev.

Ta sredstva bomo črpali za naslednje namene:

1. <u>Stroški komisijskih poslov</u>	20.000.—
2. <u>Vzdrževanje rekreacijskih centrov</u>	
- ureditev zemljišča Novigrad	230.000.—
- stroški vzdrževanja počitniškega doma	400.000.—
3. <u>Regres za letni dopust za prehrano v menzi</u>	1.655.000.—
4. <u>Nagrade ob delovnih jubilejih</u>	50.000.—
5. <u>Dodatek ob upokojitvi</u>	327.000.—
6. <u>Zdravstveno varstvo</u>	200.000.—
7. <u>Humanitarne organizacije</u>	257.200.—
- občinski in mestni odbor RK Litijska	4.000.—
8. <u>Otroško varstvo</u>	
- dotacija otroškemu vrtcu	10.000.—
9. <u>Članarine</u>	
- ADM Litijska	2.500.—
- DVIT Ljubljana	300.—
- Turistično društvo Litijska	6.000.—
- Turistično društvo Novigrad	1.000.—
- Prešemova družba Ljubljana	1.000.—
10. <u>Razne dotacije</u>	398.000.—
11. <u>Solidarnostne pomoči članom kolektiva</u>	45.000.—
12. <u>Ostalo</u>	
- kolektivno zavarovanje	30.000.—
- delovne obleke nameščencev	10.000.—
- tovarniški praznik	50.000.—
- izlet DS in IO	20.000.—
- ostali nerazporejeni stroški	283.000.—
Skupaj porabljenih sredstev	4.000.000.—

Postavke, ki so vezane na sindikalno listo bomo usklajali še z določili sporazuma.

Reklama in reprezentanca

za leto 1977 je s sklepom delavskega sveta odobrena v vi-

šini porabe preteklega leta in sicer:

— za reklamne stroške	150.000.— din
— za reprezentančne stroške	200.000.— din

V pripravi še nekateri plani

S plani, ki smo jih sprejeli v decembru, so postavljene osnovne delovne naloge za letošnje leto. V teku pa so priprave za sprejem še nekaterih planov za leto 1977, ki jih bodo obravnavali in potrdili samoupravni organi še v januarju:

Redno čiščenje — boljša kvaliteta

- plan investicij
- plan investicijskega vzdrževanja
- plan izobraževanja ob delu in štipendiranja
- plan delovne sile sprejemanja pripravnikov
- finančni in materialni plan potreb za ljudsko obrambo in civilno zaščito.

O teh pa na tem mestu prihodnjič.

M. Kralj

Francoska tekstilna industrija v letu 1976

Francoska tekstilna industrija je že dve leti v težavnem položaju, ne toliko zaradi recesije kot zaradi naraščajoče konkurence iz držav z nizkimi proizvodnimi stroški.

Panoga, ki zaposluje 700.000 oseb oz. 13% v industriji zaposlenih, je izkazovala v preteklem letu uvozni presežek v višini 1,5 mlrd. fr. proti izvoznemu presežku 2,4 mlrd. fr. v letu 1973. Delež uvoza v domači potrošnji se je dvignil pri pleteninah od 35% v letu 1974 na 50%, pri sintetičnih vlaknih od 52% na 61% odstotka, pri umetnih vlaknih od 24% na 38%, pri bombažnih vlaknih pa od 41% odstotka na 50%. Francoski uvoz tekstilnih proizvodov iz ostalih držav ES se je v zadnjih dveh letih dvignil za 42% ter je dosegel 35% notranje potrošnje. V zadnjih 10 letih se je število podjetij francoske tekstilne industrije prepolovilo od 7.000 na 3.500 enot. Za zaščito domače tekstilne industrije francoska vlada pripravlja vrsto ukrepov.

Neue Zürcher Zeitung

Človek, delo, kultura

Kulturni boj lahko rodi uspeh, če postane last najširših množic. Ker je sestavni del revolucionarnega boja za spremembo družbenih odnosov in ne poteka spontano, temveč pod vplivom revolucionarne akcije socialističnih sil pod vplivom ZK, tudi bitka za nove kulturne vrednote, za višjo kulturno zavest, ne more potekati brez učinkovitega delovanja družbeno političnih organizacij. Iz takšnega spoznanja se je rodila tudi komunistova akcija »Človek, delo, kultura«, ki se vse bolj razrašča v kulturno gibanje, v stalno sestavno aktivnosti mnogih krajevnih skupnosti in delovnih organizacij ter občin. S tem bomo pospešili podružabljanje kulture na temelju njenega samoupravnega koncepta, kar naj bi dosegli s širokim angažiranjem kulturnih ustvarjalcev komunistov in delovnih ljudi. Do tega bomo prišli preko nenehnega uresničevanja programskih in kongresnih sklepov ZK z različnimi pregledi kulturnih dosežkov, s kritično oceno samoupravnih odnosov v kulturi — samoupravni in kulturni interesni skupnosti, z reševanjem materialnih, kadrovskih in drugih problemov v kulturi itd. Tako se bodo izoblikovale in pokazale možnosti za široko mobilizacijo komunistov in drugih delovnih ljudi na tistih področjih našega življenja, ki bodo resnično omogočali povezavo človeka z delom, dela s kulturo in kulture z vsemi ljudmi.

Organizatorji letošnjega tedna komunista upoštevajo lanskoletne izkušnje in menijo, da morajo biti nosilci koncepta, ki pravzaprav pomeni resnično razširitev kulturne akcije, komunisti v krajevni skupnosti SZDL, sindikatov in ZSMS. Delovni človek mora postati prevladujoči dejavnik razvoja in napredka kulture ter kulturne ustvarjalnosti, kar pogojuje, da mora akcija postati stalna sestavina aktivnosti ZK, SZDL in drugih družbeno političnih organizacij.

Zivljenje je kultura in boj za človeštvo med ljudmi za odpravo vsega, kar je skozi stoletja predstavljalo jezove humanemu, pravičnemu in

solidarnemu odnosu med ljudmi za razvoj celovite osebnosti vsestransko razvitega svobodnega proizvajalca in samoupravljalca — to je tudi končni cilj in smisel boja delavskega razreda in njegove avantgarde. To je tisto najplemenitejše, za kar se je vredno bojevati in kar povezuje kulturno in politično v en sam boj, v eno samo težnjo — v nadaljevanje revolucije.

V občini bo akcija trajala vse do slovenskega kulturnega praznika. Programskih nalog je veliko in se bodo izvrševale in odvijale v okviru krajevne skupnosti organizacij združenega dela in samoupravne interesne skupnosti.

Občinska zveza kulturno prosvetnih organizacij je izdelala oceno stanja kulture v občini, ki nam bo služila za analizo same kulture v vsaki KS in vsaki TOZD. Skozi to analizo naj se pokažejo pota za izboljšanje sedanje kulturne situacije, skrb za uresničevanje izkazanih nalog pa morajo prevzeti akcijski odbori pri KK SZDL VKS in komisije za kulturna vprašanja pri osnovnih organizacijah sindikata v OZD. V vseh večjih OZD kakor tudi v KS, kjer so OO ZK in so dane možnosti, si je treba prizadevati da se ustanovijo marksistični kotički, ki ne smejo postati samemu sebi namen, temveč moramo doseči, da bo »obisk« takšnih kotičkov postal vsakdanja potreba delovnih ljudi in občanov. Naloga osn. org. sindikatov in vseh DPO je, da v naša kulturna dogajanja tvorno vključujemo delovne tovariše iz naših bratskih republik, s čimer bomo še utrjevali vezi stkanje v sedanjih medsebojnih odnosih. Konec januarja bo sklicana javna tribuna na kateri se bomo pogovarjali o kulturi, sodelovali pa bodo predstavniki DPO občine, kulturne skupnosti ZKPO, društve in delovnih organizacij. Namen javne tribune je, da tudi na ta način poživimo delo in nakažemo pot nadaljnemu razvoju na kulturnem področju. Se so naloge, ki so opredeljene v akcijskem programu za izvedbo tedna komunista v naši občini, vendar sem se omejil na nekaj točk programa, medtem ko bo v celotnem programu tekla beseda v razpravah po organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih.

Nekatere naloge se že uresničujejo, tako je v Šmartnem pričela delovati šola za starše, na Bogenšperku je bil odprt muzej NOB, v Litiji je bila odprta nova šola na Graški Dobravi, aktiv komunistov stalnih delegatov kulturne skupnosti je ocenil delovanje delegatskega sistema v kulturni skupnosti, vključevanje kulturne problematike v združeno delo in si zastavil naloge, za realizacijo zakona o združenem delu. Uresničuje se tudi zahteva, da omogočimo, da se umetniki s svojimi deli »preselijo« v delovne kolektive. Z delom na tem področju je pričel akademski slikar Jože Meglič, ki je v decembru razstavljal svoja dela v lesni industriji Litija, sedaj pa ima postavljeno razstavo v predilnici Litija. Ta je še posebno zanimiva, saj ob njem razstavlja svoja dela tudi člani kolektiva, ki pred svojimi delovnimi tovariši razgrinjajo svojo notranjost, svoje notranje življenje, ki jih popelje daleč stran od tovarniškega hrupa v čudoviti svet barv in tišine. Na sami otvoritvi, ki se jo je žal udeležilo malo ljudi je tov. Meglič s svojo kleno besedo popeljal svoje tovariše, delavce po poteh svojega slikarskega dela, jim razgrinjal notranje sile, ki so ga vodile, da se je odločil za stil — svet kakršen se je odpiral pred njimi. Ob

takšni razlagi se izobražujemo, svet, ki nam je bil odtujen se nam približuje, spoznavamo ga in postaja del naše vsakodnevne potrebe.

Spodbuden začetek, ki pa ne sme biti osamljen. Z delom na tem področju je potrebno nadaljevati še posebno tam, kjer so za tak prodor kulture v delovne kolektive dani vsi pogoji.

Akcije, ki so se pričele v teh tednih, ne smejo biti le trenutni pregled stanja in razmer kulture v občinskem prostoru, temveč morajo komunisti in drugi delovni ljudje spoznati in uresničevati stalne možnosti za nenehno izvajanje in bogatenje kulturne politike in njenega programa oz. programa samoupravne kulturne skupnosti.

M. K.

Preventivni zdravstveni pregledi

Na podlagi pravilnika o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov (Ur. list SRS št. 33/71) in na podlagi člena 20 Samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu — določbe varstva pri delu, je obvezno opraviti preventivni zdravstveni pregled za vse tiste delavce, ki delajo na nevarnejših in zdravju škodljivih delovnih mestih in za delavce, ki opravlja nočno delo.

V mesecih september, oktober, november in december je kadrovska socialna služba v sodelovanju s službo varstva pri delu napotila na preventivni zdravstveni pregled 98 naših delavcev in sicer:

- 22 iz mehanične delavnice
- 15 iz elektrodelavnice
- 4 iz zidarske skupine
- 39 iz čistilnice in čistilnice odpadkov
- 18 iz skladišča in zabojarne.

Preventivnih zdravstvenih pregledov se je udeležilo 74 delavcev ali 75,51 %.

Po posameznih oddelkih pa so se delavci udeležili pregleda takole:

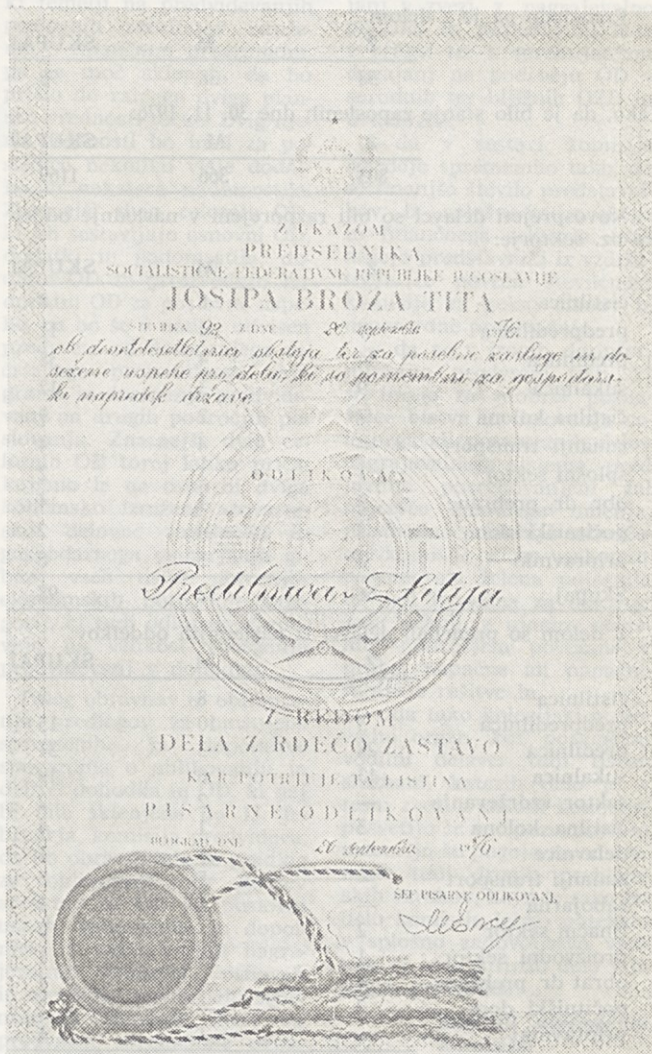
- 1. mehanična delavnica — 22 ali 100 %
- 2. elektrodelavnica — 13 ali 86,66 %
- 3. zidarska skupina — 3 ali 75 %
- 4. čistilnica in čistilnica odpadkov — 26 ali 66,66 %
- 5. skladišče in zabojarne — 10 ali 55,55 %.

Odstotek udeležbe je bil v prvih mesecih leta 1976 veliko boljši, saj so se delavci predilnice udeležili pregleda v večjem številu. Od 115 delavcev se je pregleda udeležilo 100 delavcev ali 86,95 %.

V. B.

Pevsko društvo Lipa iz Litije se je znašlo v težkem položaju. Poiskati bodo morali novega dirigenta.

Poročila odborov

Č DELU ODBORA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA OD IZVOLITVE 24. 11. 1975 DO 30. 11. 1976.

V tem obdobju je imel odbor 21 sej, na katerih je razpravljaval predvsem o naslednjih zadevah:

sprejemu novih delavcev na delo za določen in nedoločen čas,

prenehanju dela zaradi odpovedi delavcev in na podlagi izjav, da ne želijo več delati v OZD,

razporeditvi delavcev na druga delovna mesta,

podaljšanju pogodbenih razmerij z upokojenci,

odobritev plačila stroškov za izredni študij in o študijskih dopustih,

izplačilu osebnih dohodkov zaradi nadomeščanja,

odobritev plačanih in neplačanih dopustov,

sprejemu in razporeditvi delavcev za poč. dom,

sprejemu vajencev,

sprejemu dijakov in študentov na občasna dela med počitnicami,

planu in sprejemu pripravnikov,

razporeditvi pripravnikov na delovna mesta,

zaposlovanju delavcev, ki se vračajo iz tujine,

delu, ker niso izpolnili zahtev poskusnega dela,

planu štipendiranja za leto 1976 in izbiri štipendistov,

uspehi štipendistov,

soglasju za popoldansko obrt,

delu odbora za medsebojna razmerja za leto 1975,

objavi prostih delovnih mest in izbiri,

odobritev odsotnosti z dela delavcem zaradi sodelovanja v mladinskih delovnih akcijah,

pravilniku o izobraževanju,

sprejemu na poklicno rehabilitacijo — poskusno,

zahtevi za varstvo pravic,

osnutku samoupravnega sporazuma za zaposlovanje in o minimalnih standardih

za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev na območju občine Litija.

Stanje zaposlenih dne 31. 12. 1975 je bilo:

	Ž	M	SKUPAJ
	795	372	1167

V letošnjem letu je bilo na novo sprejetih:

	Ž	M	SKUPAJ
	66	32	98

Prenehalo pa je z delom:

	Ž	M	SKUPAJ
	58	38	96

tako, da je bilo stanje zaposlenih dne 30. 11. 1976:

	Ž	M	SKUPAJ
	803	366	1169

Novosprejeti delavci so bili razporejeni v naslednje oddelke oz. sektorje:

	Ž	M	SKUPAJ
čistilnica	—	8	8
predpredilnica	7	4	11
predilnica	34	4	38
sukalnica	9	3	12
čistilna kolona	7	2	9
zunanji transport	—	4	4
splošni sektor	1	1	2
obr. dr. prehrane	3	1	4
počitniški dom	2	—	2
pripravniki	3	5	8
Skupaj	66	32	98

Z delom so prenehali delavci iz naslednjih oddelkov:

	Ž	M	SKUPAJ
čistilnica	—	8	8
predpredilnica	5	10	15
predilnica	28	3	31
sukalnica	13	6	19
sektor vzdrževanja	—	2	2
čistilna kolona	3	1	4
delavnice	—	1	1
zunanji transport	—	5	5
zabožarna	—	1	1
finačni sektor	2	—	2
proizvodni sektor	1	—	1
obrat dr. prehrane	4	—	4
počitniški dom	2	—	2
pripravniki	—	1	1
Skupaj	58	38	96

Vzroki prenehanja dela so bili naslednji:

	Ž	M	SKUPAJ
upokojeni	8	3	11
invalidsko upokojeni	3	—	3
odpoved delavca	24	14	38
izjava delavca da ne želi več delati v OZD	15	10	25
prenehanje v poskusnem delu	4	1	5
JLA	—	8	8
izključitev	—	1	1
prestajanje zaporne kazni nad 6 mesecev	—	1	1
potek pogodbe za določen čas	4	—	4
Skupaj	58	38	96

Odbor za medsebojna razmerja bo v prihodnjem letu obravnaval predvsem:

plan delovne sile za leto 1977,

plan štipendistov za leto 1977 in izbira štipendistov,

plan pripravnikov za leto 1977 in sprejem pripravnikov,

sprejem novih delavcev v okviru potreb,

prenehanje delavcev, nadomeščanja,

razporeditev delavcev v poč. dom,

razporeditev pripravnikov na delovna mesta,

delo odbora za medsebojna razmerja za leto 1976

in še drugo problematiko, ki bo nastala v zvezi s sprejemom in prenehanjem delavcev, itd.

Predsednik odbora:
Niko Stamatovski

DELO SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE V PRVI POLOVICI MANDATNE DOBE

Odbor samoupravne delavske kontrole predilnice Litija je v letu 1976 petkrat zasedal. Na svojih sejah je razpravljalo:

materialnem poslovanju potnih stroških, poslovanju počitniškega doma

zastoji (pomanjkanje cev v predilnici), sklepi DS,

kraji in uničevanju gasilnih aparatov,

zapisniku rep. inšp. dela o opravljenem pregledu predilnice.

Poleg navedenih vprašanj je samoupravna delavska kontrola v mesecu aprilu 1976 na zahtevo strokovnega kolegija, povabila na razgovor glavnega direktorja in direktorja splošnega sektorja.

Sklepi strokovnega kolegija z dne 5. aprila 1976 so tudi edini sklepi tega organa, ki jih je SDK sprejela. Redno pa dobiva sklepe sej DS.

Razgovor dne 2. 4. 1976 se glavni direktor iz upravičenih razlogov ni mogel udeležiti; udeležil pa se je direktor splošnega sektorja tov. Ankon. Na vprašanje samoupravne delavske kontrole, zakaj je bilo poročilo SDK namenjeno za objavo v tovarniškem glasilu, tiskano z enomesečno zamudo, je pojasnil, da je tako odločil odbor (uredniški) Predilca, s pojasnilom, da SDK s tem poročilom ni zadela bistva. Glavni urednik tov. glasila pa ni vedel, kdo je prepovedal tiskanje poročila.

Samoupravna delavska kontrola zahteva pismeno pojasnilo, kdo je prepovedal tiskanje tega poročila. Ako je posameznik ali grupa videla v tem poročilu napako, zakaj je potem po enem mesecu dovoljena objava istega poročila.

Prav tako želi SDK pismeno pojasnilo, zakaj ne dobiva

na poštene, idejno s samoupravljanjem in niso kompromisariji.

V bodoče bo ena glavnih nalog SDK kontrola realizacije sklepov samoupravnih organov.

Predsednik samoupravne del. kontrole
Borišek Franc

Č DELU ODBORA ZA OBRAVNAVANJE ODGOVORNOSTI DELAVCEV, OD IZVOLITVE 24. 11. 1975 DO 30. 11. 1976

Odbor za obravnavanje odgovornosti delavcev je po izvolitvi na svoji seji dne 16. decembra 1976 izvolil predsednika odbora in namestnika. Na tej seji je obravnaval tudi poročilo o delu odbora za mandatno dobo 1973/75, ki ga je podal prejšnji predsednik.

Nadalje je odbor za obravnavanje odgovornosti delavcev na svojih razpravah obravnaval 20 primerov kršitve delovnih dolžnosti in izrekel:

8 opominov,

7 javnih opominov,

1 zadnji javni opomin,

2 prenehanje lastnosti delavca pogojno za 3. oz. 6. mesecev,

1 prenehanje lastnosti delavca in

1 oprostitev, ker je bil to prvi primer kršitve in tudi krivda zaradi neopravičenega izostanka ni bila samo na strani kršitelja.

Ukrepe je izrekel predvsem:

zaradi neopravičenega izostajanja od dela,

netovariškega in nevljudnega obnašanja do sodelavcev in nadrejenih,

zaradi prihoda na delo v njenem stanju,

(Nadaljevanje na 5. strani)

Čestitali smo za novo leto

Bil je zadnji dan pouka pred novim letom. Učenci tretjih in četrtih razredov smo odšli v novo šolo na Graško Dobravo. Ogledali smo si lutkovno predstavo in igrice. Obiskal nas je dedes Mraz in vse učence obdaril.

Po predstavi smo odšli trije pionirji v predilnico Litija. Šli smo mimo vratarja v veliko in lepo pisarno. Tam nas je sprejel tov. Vojko Bizjak. V imenu vseh pionirjev smo mu čestitali za novo leto in se zahvalili za pomoč pri otvoritvi nove šole. Pogostili so nas s sokom in nam podarili koledarje. Po prijetnem razgovoru smo odšli domov.

Alja Dobravec

(Nadaljevanje s 4. strani)
zaradi samovoljne zapustitve dela in odhoda iz podjetja brez odobrenja, zaradi neupoštevanja navodil vratarsko čuvajske službe, zaradi povzročitve prepira in tepeža na delovnem mestu, zaradi neizvrševanja nalog na delovnem mestu v celoti, zaradi prekoračitve tovarniške ograje na nedovoljenem mestu, zaradi neopravičenega izostajanja od dela preko 1 meseca in podaljšanje odsotnosti od dela, brez odobritve.

V treh primerih je bil postopek ustavljen.

Poleg izrečenih ukrepov na upravnemu sporazumu tehnološke skupine predilnic, tkalnic in plemenitilnic ter na osnovi ugotovitev spoznanj s spremljanjem delovanja vsebine nekaterih sporazumskih določil v praksi, pri čemer so bile upoštevane še smernice samoupravnih organov, nanašajoče se na politiko nagrajevanja za preteklo leto. In tako so nastale pomembnejše spremembe v povečanju regresa za letni dopust za 100 din (od 1.100 din 1975. leta na 1.200 din v preteklem letu), v zvišanju planske vrednosti točke za obračun dodatkov in nekaterih nadomestil za 26 % (1975. leta je znašala vrednost točke 0,041 din, v preteklem letu pa 0,0515 din bruto) in v uvedbi enotne velikosti urnega dodatka za nočno delo za vse delavce, ki so delali v nočnem delovnem času. Za večino njih se je dodatek povečal za 61 % (1975. leta je znašal 5,9 din/h, lani pa 9,5 din/h bruto). Ostale spremembe in dopolnitve pa so se nanašale na spremembe v imenih samoupravnih delovnih organov, na spremembo v izplačilnem dnevu, na popolnejšo razlago pojma o osnovnem mesečnem OD in neto vrednosti točke, na popolnejšo opredelitev pravice vodilnih delavcev do dodatka za delo v podaljšanem delovnem času, na valorizacijo obračunskih osnov za ugotavljanje velikosti nadomestila za odsotnost z dela zaradi bolezni in zdravljenja ter na spremembo o ugotavljanju dohodka OZD v skladu z novim tovrstnim predpisom. Na področju sistemizacije delovnih mest, ki ga ureja samoupravni sporazum o sistemizaciji delovnih mest, pa je bila izvedena sprememba v zasedbenih pogojih za delovna mesta glavnega direktorja in direktorja komercialnega sektorja.

**Predsednik odbora:
Kovič Ljuba**

ni sporazum je bil sprejet v predlaganem besedilu. Sporazum je pregledala pravna služba podjetja. Odbor je obravnaval tudi dopolnitve in spremembe pravilnika o pogojih za dodeljevanje stanovanj zgrajenih ali kupljenih s sredstvi stanovanj in ostalih elementov. Pravilnik je obravnaval tudi delavski svet predilnice Litijske. Pravilnik je še vedno v obravnavi. Samoupravni stanovanjski skupnosti smo posredovali nekatere pripombe s strani odbora in delavskega sveta podjetja.

PLAN DELA:
— oddajanje stanovanj v skladu z novim samoupravnim sporazumom,
— dodeljevanje kreditov,
— obravnavanje prošenj za oddajo stanovanj,
— sodelovanje s samoupravno stanovanjsko skupnostjo občine Litijske,
— reševanje druge stanovanjske problematike.

V letu 1977 bodo predvidoma razpoložljiva sredstva za kredite v višini 1.100.000,— din. Razpoložljivih bo tudi nekaj stanovanj. Pri samoupravni stanovanjski skupnosti občine Litijske smo že rezervirali:
2 — trisobna stanovanja v II. in III. nadstropju,
2 — dvosobna stanovanja v I. nadstropju,
2 — enoinpolsobna stanovanja na podstrešju,
2 — garsonjeri v I. nadstropju.

Za nakup stanovanj bo v letu 1977 predvidoma 3 milijone 300.000,— din. Predvidena cena m² stanovanjske površine bo 6.000,— din. V primeru, da bo možnost nakupa večih stanovanjskih enot, so se člani odbora odločili za nakup manjših stanovanj.

**Tajnik odbora:
Bric Vera**

vodnje po vrsti in količini izdelkov ter v zvezi z obračuni tudi dejanske vrednosti točke. V aprilu preteklega leta pa so bile obravnavane še spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o oblikovanju in delitvi dohodka in OD. Te spremembe in dopolnitve so bile opravljene na osnovi sprememb in dopolnitev v zakonskih predpisih, sindikalni listi za 1976. leto oziroma ustreznemu samo-

katerih določil našega sporazuma z vsebino določil sindikalne liste za 1977. leto oziroma določil sporazuma tehnološke skupine ter še popravke nekaterih določil, ki jih narekujejo doslej znane ugotovitve, izhajajoče iz praktičnih izkušenj in smernic nagrajevalne politike za letošnje leto.

Iz pregleda sindikalne liste za letošnje leto, objavljene koncem decembra preteklega leta, je možno sklepati, da bodo v sporazumu o oblikovanju in delitvi dohodka in OD vnešene spremembe in dopolnitve v zvezi z nagradami ob delovnih jubilejih in regresom za letni dopust. Pri ugradah ob delovnih jubilejih bo prišlo do spremembe v pojmovanju delovne dobe tako, da bodo po vsej verjetnosti pridobili pravico do nagrade tudi tisti delavci, ki so izpolnili posameznim jubilejnim nagradam ustrezajočo delovno dobo, ne glede na to v kateri OZD so jo pridobili pred sklenitvijo delovnega razmerja v naši OZD. V zvezi z regresom za letni dopust pa se poleg spremembe v njegovi velikosti predvideva tudi dopolnitev s konkretnimi merili in osnovami za njegovo delitev. Zato lahko pričakujemo prejetje različnih velikosti nadomestila za letni dopust, pri čemer bo konkretna višina le tega za posameznega delavca odvisna predvsem od ugotovljenih njegovih ekonomsko-socialnih, delovnih in zdravstvenih razmer. Iz smernic samoupravnih organov v politiki nagrajevanja za letošnje leto, ki temelji na predvidevanjih poslovnih rezultatov izraženih s finančnim programom, pa je moč sklepati, da bo prišlo do rahlega dviga planske vrednosti točke. Dvig njene vrednosti bo imel za posledico nekoliko višje dodatke in nekatera nadomestila. Znatnejši dvig celotnih OD, ki jih sestavljajo osnovni OD, dodatki in nadomestila, dodatni OD za proizvodnjo ter dodatni OD za poslovne uspehe, pa bo še v nadležni predvsem od dosedanjega začrtanega proizvodnega programa in doseganja predvidevanj na drugih področjih poslovanja. Znatnejši dvig celotnih OD torej lahko pričakujemo le na osnovi dviga količinsko izražene »tovarniške« delovne storilnosti in gospodarne usmerjanja gibanj vseh tistih notranjih ekonomskih potrošnih kategorij, ki tudi odločujoče vplivajo na velikost doseganja predvidevanj v dohodku.

Poleg obravnave in oblikovanja predlogov za omenjene spremembe in dopolnitve sporazuma o oblikovanju in delitvi dohodka in OD, ki naj bi bile sklenjene do 15. februarja, komisija predvideva, da bo obravnavala še predlog za oblikovanje in delitev sredstev za OD za poslovni uspeh, spremembe in dopolnitve v individualnih nagrajevalnih kriterijih, osnovah in merilih, na področju sistemizacije delovnih mest pa predvsem spremembe oziroma dopolnitve v pogojih za zasedbo delovnih mest.

V enoletnem obstoju sedanje komisije, ki s prizadevanjem skuša čim bolj objektivno urejati dva za vse nas precej občutljiva področja, so njeno delo spremljale tudi določene težave. Le-te so povzročale njen neopredeljen status, prerahla vez s komisijo samoupravnega sporazuma tehnološke skupine, nestalno spremljanje posledic delovanja sporazumskih določil v praksi, neustrezna sestava komisije, občasno vznikle in nekatere tudi resnejše delujoče dezinformacije ter še vrsta manj pomembnih težav, ki so jih povzročile službe, katerih pravilno in hitro delo je eden izmed pogojev za učinkovito delo komisije.

Da bi komisija lahko lažje in v celoti realizirala njen letošnji delovni program in reševala še letošnje probleme, je nujno prisotne in znane vzroke, povzročujoče omenjene težave, kategorično odpraviti. To pa je med drugim mogoče doseči s tem,

— da se končno enkrat že pripravijo osnutek poslovniška dela komisije z vsjo potrebno vsebino, ki bo jasno določala njene dolžnosti, pravice in odgovornost ter še druge neznanke organizacijskega in tehničnega značaja,

— da se poišče in realizira rešitev za sprotno in tesnejšo zvezo med delom naše komisije in komisije samoupravnega sporazuma tehnološke skupine.

— da služba za nagrajevanje prične popolneje opravljati svojo dolžnost tudi s stalnim, budnim in temeljitim spremljanjem vseh dogajanj v zvezi z nagrajevalno politiko in posledicami le-te v praksi ter s spremljanjem dogajanj na področju OD v sorodnih ter bližnjih OZD in ustanovah,

— da v sestavi komisije izvedejo spremembo tako, da se zmanjša število predstavnikov iz splošno-kadrovskega in finančnega sektorja, imenujejo predstavniki iz vzdrževalnega sektorja ter poveča številčnost komisije za nekaj članov iz neposredne proizvodnje,

— da se v izogib dezinformiranju, predvsem tisti, ki se imajo za »dobre« poznavalce bistva in delovanja celotnega ali posameznih delov nagrajevalnega sistema, pred javnim posredovanjem žal najčeste zmotnega mnenja, predhodno pridobijo tolmačenjske komisije, ki bo vsakomur posredovala želena pojasnila in tudi hvaležna za odkritje kakršnekoli, z njenim delovnim področjem povezane, v praksi napačne ali napačno rabljene rešitve in

— da tako kolegijski poslovni organ kot posamezni vodilni delavci tudi tistim službam, katerih delo je v tesni zvezi z delom komisije, posvetijo še več pozornosti in ustvarijo še pogoje za odstranitev tudi drugih problem-skih vzrokov, kajti le tako bo delo komisije lahko potekalo v splošno zadovoljstvo vseh nas, ki smo združili delo v litijski predilnici.

**Sestavil predsednik komisije:
Lesjak Tone
dipl. ing.**

POVZETEK

iz poročila komisije za sistemizacijo in nagrajevanje

Komisija za sistemizacijo delovnih mest in nagrajevanje je imela v 1976. letu deset sestankov.

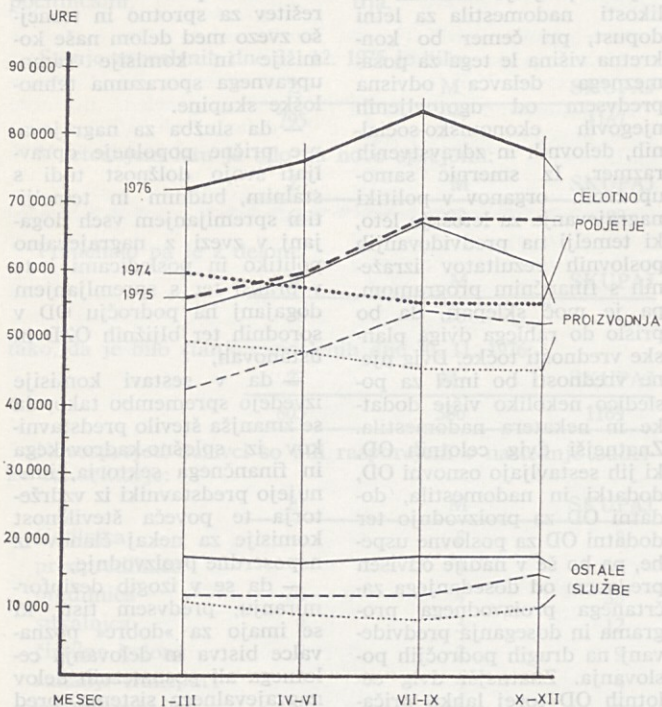
Na vseh sestankih so bili obravnavani mesečni obračuni sredstev za OD, ki so se razdeljevala za posamezna mesečna obračunska obdobja, na osnovi dosežene proiz-

Iz pričujočega grafikona moremo razbrati porast ali padec skupne bolniške v našem podjetju za tromesečna obdobja za leto 1974 (pikčasta črta), za leto 1975 (črtasta črta) in leto 1976 (neprekinjena črta). Za boljše ponazoritev smo izločili iz skupnih ur vseh enot in služb v podjetju ure proizvodnje, t. j. ure enot predilnice, sukalnice in previjalnice, vse ostale enote pa smo združili pod ostale službe.

V grafikonu moremo po urah izgub zasledovati predvsem smer krivulje, ker so skoki krivulje bolniške gotovo odvisni od porasta zaposlenih v podjetju. Tako je bilo v letu 1975 za 3 % poprečno več zaposlenih v podjetju kot leta 1974, leta 1976 pa jih je za slab 1 % več od leta 1975 oz. za slaba 4 % več od leta 1974. Če primerjamo sedaj še skoke bolniške iz leta 1974 na leto 1975, iz leta 1975 na leto 1976 in iz leta 1974 na leto 1976, dobimo po vrsti v procentih porast za 9,9 %; za 24,3 % oz. za 36,6 %. Da nas tolikšen porast ne bi presenetil, moramo povedati, da je s 1. 1. 1975 začel veljati nov zakon o porodniških dopustih, ki omogoča porođnicam, da izkoristijo skupaj 246 koledarskih dni dopusta, pred novim zakonom pa so ga lahko koristile le 105 dni. Tudi v grafikonu vidimo, da pikčaste linije v letu 1974 počasi padajo do meseca oktobra, potem pa se zravnajo oz. se pri ostalih službah rahlo dvignejo. Za leto 1975 in 1976, ko že začne veljati nov zakon, pa je značilno, da imajo vse linije približno isto tendenco rasti, do oktobra meseca, tu pa nastopi prelomnica, ko se začno spuščati. Tudi pri tem so ostale službe izjema.

Iz podatkov, ki iz grafikona niso razvidni, ugotavljamo, da je bila skupna bolniška v letu 1974 v skupnih t. j. v efektivnih in izgubljenih urah podjetja, udeležena s 8,9 %. Od tega je odpadlo 1,7 % na porodniške dopuste, 7,2 % pa na ostale bolniške izostanke. V letu 1975 ugotavljamo po istem vrstnem redu izgubljenih ur zaradi bolniške 9,7 %, za porodnice 2,6 %, razlika 7,1 %. V letu 1976 pa kažejo ti podatki 12 % izgubljenih ur zaradi bolniške od tega 3,2 % porodnice, ostalo 8,8 %.

Bolniški izostanki

Dosti bolj kot sam grafikon so zanimivi zgornji podatki, ker ugotavljamo, da skače po letih bolniška brez porodnic iz 7,2 % na 7,1 % v letu 1976 pa celo na 8,8 %. Tu je številčno povečanje zaposlenih že upoštevano.

Če upoštevamo, da izgube zaradi nege otrok in sprememb teh procentov ne morejo bistveno spremeniti, lahko ugotovimo, da so izgube zaradi bolniške zelo velike in so najbolj poskočile ravno v zadnjem letu. V zahodnih razvitih državah velja nekako 4 % za gornjo, dopustno mejo izgub zaradi bolniške, večji odstotek pa je že signal, da je to nekaj nenavadnega, zato iščejo vzroke in jih skušajo odpraviti. Če bi pri nas vzeli dosti milejša merila, da bi se še vedno lahko spraševali, ali je samo nočno delo žena, slabše zdravstveno in otroško varstvo edini povzročitelj tolikih bolniških izgub. Zanimivo je tudi to, da zadnji dve leti dosegata krivulji v grafikonu svoj vrh koncem meseca septembra, t. j. raste v poletnih in jesenskih mesecih, da pa le-ti padeta oz. so izgube manjše v zimskih in pomladanskih mesecih, ko bi človek zaradi prehladov in gripe pričakoval največ obolenj.

V korist nas samih, ki smo zainteresirani kot neposredni proizvajalci in samoupravljanci za doseganje čimboljših poslovnih uspehov in predvsem v interesu človeka samega je, da bi povzročitelje, ki potuhnjeno ogrožajo naše zdravje našli in jih zmanjšali na čim manjšo možno mero.

V. K.

Analiza poškodb v letu 1976

Litijski predilec je mesečno seznanjal zaposlene o poškodbah z namenom, da se seznanimo o nevarnostih na posameznih delovnih mestih in o varnostnih ukrepih, ki so bili izvedeni na podlagi raziskave poškodb in ugotovljenih pomanjkljivosti.

Naša skupna prizadevanja so bila uspešna, če primerjamo število zaposlenih, število poškodb in količinsko letno proizvodnjo s preteklimi leti. Tako je bil leta 1973 poškodovan vsak 12 delavec, leta 1974 vsak 17 delavec, 1975 vsak 20 delavec in v preteklem letu vsak 26 delavec.

Pomemben je tudi podatek, da se je število zaposlenih povečalo za 20 %, proizvodnja kardirane preje pa za 22 %. Od leta 1970 se je povečalo število vreten od 38000 na 58000, v letu 1975. V previjalnici se je število vreten povečalo od 976 v letu 1970, na 3000 v letu 1975.

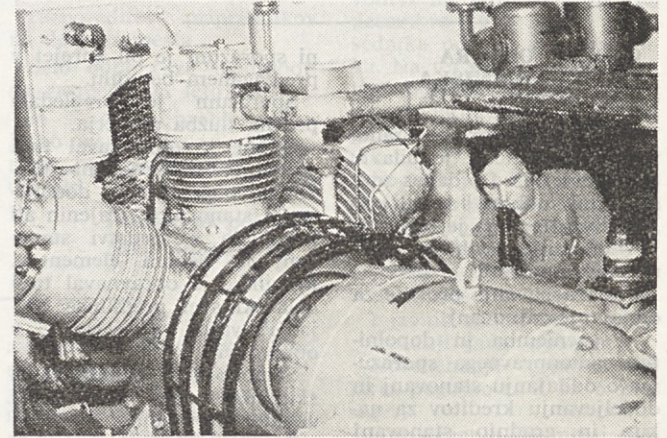
Premalo se še zavedamo posledic, ki jih povzroči vsaka poškodba za poškodovanca, delovno organizacijo in za celotno družbo. V preteklosti smo imeli zelo težke poškodbe. Izguba roke ali prstov zmanjša delavcu delov-

Po zakonskih predpisih iz varstva pri delu, vsako hujšo poškodbo obravnava pristojna inšpekcija dela, javno tožilstvo in tudi sodišče na predlog tožilca ali oškodovanca. V primeru, da so bili opuščeni varnostni ukrepi ob

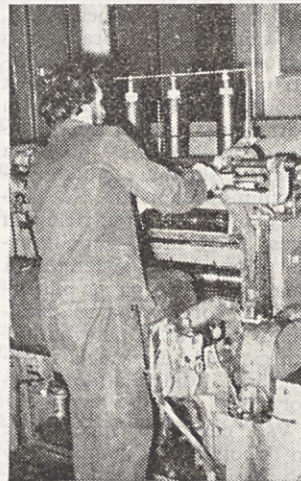
1976 na oddelku čistilnice in predpredilnice ali 50 % vseh obratnih poškodb. Zato so delovna mesta v teh oddelkih, delovna mesta s povečano nevarnostjo za življenje.

V oddelku čistilnice so zlasti v čistilnici sintetike dotrajane in tehnološko zastarele delovne priprave in naprave. Pri posluževanju strojev so posluževalci izpostavljeni večji nevarnosti za poškodbe, zato je izvajanje varnostnih predpisov v oddelku čistilnice še posebej neobhodno potrebno. Zaradi več-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Posode pod pritiskom (kompresorji) v oddelku sukalnice, redno vzdržujejo strokovno usposobljene in pooblaščen osebe

Med posluževanjem otopalnikov je bilo lani več poškodb. Brezhibno delovanje teh strojev zagotavlja varno delo posluževalcem.

no sposobnost in mu spremeni zaradi invalidnosti celotno življenje.

poškodbi, mora OZD plačati poškodovancu odškodninski zahtevek in skupnosti socialnega zavarovanja. Ti izdatki, ki jih mora plačati OZD so zelo visoki. Vsaka poškodba povzroča še druge motnje oz. stroške, ki se težje ovrednotijo in evidentirajo. Zato je izvajanje varstva pri delu tudi del prizadevanj za večji delovni uspeh in večji OD.

Opustitev varnostnih ukrepov ima za odgovorne in prizadete osebe kazenske posledice. Prizadevanja in vlaganja sredstev za izvajanje in pospeševanje varstva pri delu so tudi iz ekonomskega stališča opravičene iz zgoraj navedenih razlogov, da ne upoštevamo bolečine, ki jih pretrpi vsak poškodovanec.

Razpredelnica 1 opisuje poškodbe in izgubljene dneve po posameznih oddelkih in organizacijskih enotah. 16 obratnih poškodb je bilo v letu

Dežurni električar mora večkrat v izmeni pregledati stikalne naprave in odstranjevati ugotovljene okvare.

OBROTNE POŠKODBE V LETIH 1971 - 1976 IN IZGUBLJENI DNEVI PO ODDELKIH

ODDELEK	POŠKODBE						IZGUBLJENI DNEVI					
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Čistilnica	3	6	10	3	7	6	42	86	328	19	180	127
Predpredilnica	10	12	15	4	6	9	169	409	405	34	111	109
Predil. bombaža	10	11	12	14	5	2	271	120	103	186	66	15
Predil. sintetike	5	4	6	6	5	2	74	55	59	105	49	27
Sukalnica	7	11	1	8	6	4	98	111	17	129	54	72
Zbiralnica cev	1	3	1	2	3	-	3	22	3	20	87	-
Mehanična del.	1	-	2	1	2	2	17	-	16	14	126	10
Vlagalnica	1	3	1	-	1	1	10	134	11	-	6	13
Transport - zunanji	5	1	5	3	1	2	58	12	67	38	1	44
Zidarska skupina	1	-	2	2	-	-	12	-	27	48	-	-
Elektro delavnica	-	2	1	1	1	-	-	36	13	29	9	-
Valjčarna	-	-	-	2	-	-	-	-	-	32	-	-
Remont I.	2	1	1	-	-	-	19	33	8	-	-	-
Remont II.	3	2	5	2	1	2	25	38	25	14	38	17
Menza in poč. dom	1	2	1	1	4	1	9	16	36	11	98	10
Nameščenti	-	-	1	-	-	1	-	-	6	-	-	51
Klima naprave	1	-	1	-	-	-	11	-	9	-	-	-
SKUPAJ:	51	58	65	49	42	32	818	1072	1133	679	825	495

(Nadaljevanje s 6. strani)

je izmenjave ljudi je potrebno vložiti še več naporov pri strokovnem uvajanju in varnostnem izobraževanju novosprejetih delavcev po izdelanem programu.

V oddelku predpredilnice je bilo več poškodb v notranjem transportu. Vozički za prevoz flyerskih navitkov so nestabilni in pomanjkljivo vzdrževani.

Neustrezne, preozke stopnice pri raztezalkah — Vouk, je vzrok padcev delavk ob čiščenju raztezal.

V predpilnici nastopa ozko grlo v proizvodnji, zato je obremenitev strojev in posluževalk večja. Več je tudi zastojev zaradi zanetkov požarov flyerjev, ki jih pogasijo sami posluževalci.

V predilnici so bile samo 4 obratne poškodbe. V pri-

bi palet, katerih konstrukcija se stalno izpopolnjuje.

V mehanični delavnici in pri remontnih delih so bile manjše poškodbe, kar dokazuje, da strokovni delavci

Pri čiščenju strojev je omelo poleg obiralca kosmičev (pištole) primerna in varna delovna priprava.

upoštevajo varnostne predpise in se izpopolnjujejo v področju varstva pri delu. Pri vzdrževanju je bilo tudi več nezdov, ki niso povzročile telesnih poškodb, kar je posledica srečnih naključij.

Iz razpredelnice 1 je tudi razvidno, da so v zadnjih treh letih tudi izgubljeni dnevi zaradi poškodb v upadanju. V letu 1975 ni bilo zaradi poškodb primera invalidnosti. Največ poškodb je bilo v petek, najmanj pa v ponedeljek. Ena tretjina poškodb se je pripetila v nočnem času. V prvem letu zaposlitve je bilo poškodovanih osem oseb, od prvega leta zaposlitve pa do četrtega leta pa 13 oseb. Iz teh podatkov je razvidno, da je več poškodb v prvih letih zaposlitve, to je 60 %.

Poškodbe na poti na delo in iz dela

Na poti na delo in iz dela je bilo v preteklem letu 13 poškodb s 174 izgubljenimi dnevi. 146 dni je bilo izgubljenih v letu 1976 zaradi poškodb transportnega delavca, ki je bil poškodovan v letu 1975 in je zaključil bolniški stalež zaradi poškodb na poti na delo 18. 6. 1976. Isti poškodovanec je dela nezmožen še 4 mesece, ker je bil fizično napaden in ponovno poškodovan na istem mestu.

Pešci so bili poškodovani predvsem ob poledici. Večina poškodovanih je voznikov mopedov. Od 13 poškodb je kar 11 žena, ki stanujejo izven ožjega okoliša Litije. Veliko poškodb je bilo zaradi neprimerne hitrosti voznic in slabo vzdrževanih cest, vendar se stanje cest iz leta v leto izboljšuje, ker ceste asfaltirajo. Kljub opozorilu je še več primerov nesreč na železniški progi pod nadvozom, in se ti delavci izpostavljajo smrtni nevarnosti.

Čeprav nam je uspelo v letu 1976 zmanjšati število poškodb, ne smemo zmanjšati naporov za zagotavljanje varnega dela. Iz analize poškodb je razvidno, da so še možno-

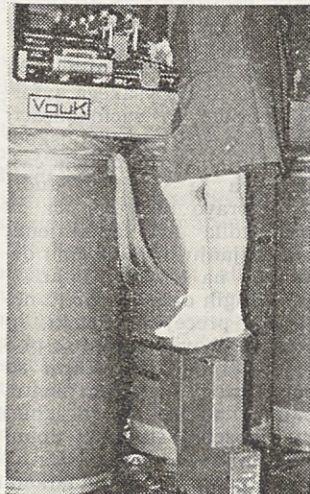
POŠKODBE NA POTI NA DELO IN IZ DELA V LETIH 1971 - 1976 IN IZGUBLJENI DNEVI PO ODDELEKIH

ODDELEK	POŠKODBE NA POTI						IZGUBLJENI DNEVI					
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Čistilnica	2	1	2	2	5	1	8	19	11	17	40	15
Predpredilnica	2	2	5	-	3	-	17	28	150	-	199	-
Predil. bombaža	10	3	4	3	2	2	100	26	88	79	34	62
Predil. sintetične	-	1	1	3	-	2	-	12	19	19	-	31
Sukalnica	2	4	6	3	2	5	17	93	147	20	45	32
Zbiralnica cevk	-	-	1	-	-	2	-	-	5	-	-	29
Mehanična del.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vlagalnica	1	1	1	-	-	-	5	50	67	-	-	-
Transport	-	2	3	3	1	-	69	27	81	102	146 (iz 1. 75.)	-
Zidarska skupina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Elektrodelaonica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valjčkarna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Remont I.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Remont II.	1	-	2	2	1	1	9	-	30	23	18	5
Menza in poč.dom.	1	-	-	-	-	-	38	-	-	-	-	-
Pom. oseb., namešč.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klima naprave	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	12	-
SKUPAJ:	19	14	25	16	15	13	194	297	544	237	450	174 + 146

sti zmanjšanja poškodb v letošnjem letu. Uspeh pa lahko dosežemo le s pomočjo programa, ki zajema ugotovitve pomanjkljivosti v letu 1976 in zagotavlja ukrepe za odpravo istih. V letu 1977 smo postavljeni pred odgovorno nalogo, da izkoristimo vse notranje rezerve v prizadevanjih za doseganje boljših delovnih rezultatov, zmanjšanju stroškov in odpravljanju ugotovljenih napak, to je tudi odpravi delovnih poškodb. Ta prizadevanja so vključena v napore za odpravo nočnega dela žena in prehoda k izgradnji nove predilnice sintetične, ki bo zagotovila razvoj podjetja v prihodnosti, ter zagotovila zdrave in varne delovne razmere. **F. L.**

Posamezniki še vedno hodijo na delo in z dela po »bližnjici«. Varnostni napis ob progi zaman opozarja...

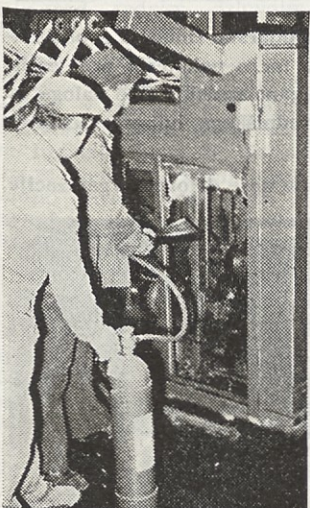

Pri čiščenju raztezala na raztezalki VOUK morajo biti posluževalke previdne, da jim ne spodrsne na ozki stopnici.

merjavi s preteklimi leti so poškodbe zmanjšane za polovico. V teh oddelkih je še vedno več poškodb delavk zaradi padcev flyerskih navitkov in zabojev za snemanje preje.

Posebna pozornost je potrebna na pristančnih strojih ob remontu in čiščenju strojev in ob vklopu in izklopu električnih naprav.

V oddelku sukalnice je še vedno več poškodb pri transportu materiala in pri upora-

V pogonskem delu flyerjev je bilo lani 8 zanetkov požara, ki so jih uspešno pogasili sami posluževalci, s pomočjo ročnih gasilnih aparatov.

Poškodbe pri delu

1. Koprivnikar Majda — predica

Opis poškodbe:

Na prehodu v predilnico sintetične predica ni mogla premakniti vozička, naložena s flajerskimi navitki. Pri močnejšem pritisku s rokami, se je voziček nenadoma nagnil in stisnil poškodovani kazalec desne roke med pločevinasti rob vozička in steno pločevinastega zaboja.

Vzrok: navita vlakna okoli ležajev koles vozička.

Varnostni ukrep: predlog službe VD za redna popravila in čiščenje vozičkov s strani službe vzdrževanja.

2. Mandelj Angela — posluževalka raztezalke

Opis poškodbe:

Med čiščenjem raztezalke je poškodovanka stala na podstavku stroja. Po končanem čiščenju ji je v trenutku, ko je stopala s podstavka, spodrsnilo. Padla je po parketnem podu in si poškodovala zapestje desne roke.

Vzrok: ozko stojšče raztezalke in naglica posluževalke.

Varnostni ukrep: vse posluževalke so bile opozorjene na nevarnost padcev ob čiščenju raztezala na raztezalki vouk.

3. Kolednik Ljudmila — sukalka

Opis poškodbe:

Poškodovanka se je peljala s kolesom iz vasi Dragoško v službo. V vasi Štangarske poljane ji je na poledeneli cesti kolo spodneslo. Pri padcu si je poškodovala komolec leve roke.

Vzrok: poledenela cesta.

4. Povše Rozalija — predilca

Opis poškodbe:

Voznica se je z mopedom peljala iz Šmartnega v službo. Na grbinskem ovinku ji je pred križiščem Litija—Breg, prednje kolo zdrsnilo. Pri padcu si je poškodovala levo stran obraza. Lavrih Leopold, ki se je prav tako peljal v službo, je avto še pravočasno ustavil in nezavestno poškodovanko zapeljal v zdravstveni dom, kjer ji je bila nudena prva pomoč.

Vzrok: vlažna in z mokrim listjem prekrita cesta.

F. L.

Društvo inženirjev in tehnikov tekstilcev ter sindikalna podružnica

vas vljudno vabita na

TRADICIONALNI PLES PREDILCEV

V soboto, dne 12. februarja 1977 s pričetkom ob 20. uri v sindikalnem domu na Stavbah.

Igral bo ansambel Francija Lipičnika s pevko Jožico Gabriel

Za dobro jedačo in pijačo bo poskrbela naša menza.

Vstopnina 25,00 din
Vstop samo z vabilo.

Inventivno — inovacijska dejavnost in industrijska lastnina

Namen tega zapisa je podati nekatere osnovne pojme o inventivno inovacijski dejavnosti in industrijski lastnini, zato je nujno nepopoln in kliče po nadaljevanju. Pomeni naj prispevek k uveljavljanju množične inventivne dejavnosti v predilnici Litija v času, ko je v pripravi samoupravni sporazum o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih.

Ta sporazum naj bi ne bila le mrtva črka na papirju, ampak naj bi se uveljavil v praksi z ureditvijo nejasnih vprašanj v naslednjih poglavjih, katerih naslov že precej pove:

I. Splošne določbe

II. Organi, ki obravnavajo izum, tehnične izboljšave in koristne predloge

III. Postopek za prijavo in osvojitve predloga

IV. Postopek za ocenjevanje koristnosti in uporabnosti predloga

V. Določevanje nadomestila in podeljevanje nagrad in priznanj

VI. Ostale pravice in dolžnosti predlagateljev in OZD.

VII. Ugovori in pritožbe

VIII. Posebne in prehodne določbe

Obenem je v pripravi tudi predlog dopolnitev statuta in predlog dopolnitev samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, ki med drugim določa tudi tabelo za izračun avtorske odškodnine, kot sledi:

TABELA ZA IZRACUN AVTORSKE ODŠKODNINE

Zbirna osnova din	Letna odškodnina	Višina odškodnine	
		minimalna	maksimalna
do 5000	15 %	300 din	750 din
5001 — 25 000	750 din + 11 % razlika nad 5 000	750 din	2 850 din
25 001 — 50 000	3 000 din + 10 % razlika nad 25 000	3 000 din	5 900 din
50 001 — 100 000	6 000 din + 7 % razlika nad 50 000	6 000 din	9 500 din
100 001 — 200 000	10 000 din + 5 % razlika nad 100 000	10 000 din	15 000 din
200 001 — 500 000	15 000 din + 4 % razlika nad 200 000	15 000 din	27 000 din
500 001 — 1 000 000	27 000 din + 3 % razlika nad 500 000	27 000 din	42 000 din
nad 1 000 001	42 000 din + 2 % razlika nad 1 000 000	42 000 din	—

DEFINICIJE NEKATERIH POJMOV, ki se uporabljajo v inventivno inovacijski dejavnosti in industrijski lastnini.

INVENCIJA je neko novo spoznanje posameznika. Porodi se z opazovanjem okolice in z razmišljanjem, kako bi se dalo obstoječe stanje izboljšati. Invencija nima še nič skupnega z uporabo, to pomeni, da je le subjektivna. Nova je za kreatorja ideje in za tisto neposredno okolje, na katerem je nastala. V svetovnem merilu (objektivno) pa je invencija lahko nova lahko pa tudi ne.

INOVACIJA. Definicija Evropske organizacije za sodelovanje in razvoj: tehnološka inovacija je prva uporaba znanosti in tehnologije v nove namene za gospodarske koristi. Od invencije se razlikuje ravno v njeni uporabi, to je realizaciji za gospodarske namene. Inovacije lahko delimo na inovacije tehničnega značaja (izumi in tehnične izboljšave) in inovacije netehničnega značaja, ki jih označujemo kot koristni predlogi.

INOVACIJSKI PROCES je načrtno in namensko porajanje invencij njihovo sistematično pretvarjanje v inovacije.

IZUM po definiciji zakona o patentih in tehničnih izboljšavah pomeni novo rešitev določenega tehničnega problema, ki jo je mogoče uporabiti v industrijski ali kakšni drugi dejavnosti. Za izum je značilno:

a) da rešuje tehnični problem

b) da je objektivno nov
c) da je uporabljen v industriji.

TEHNIČNA IZBOLJŠAVA pomeni po omenjenem zakonu tehnično rešitev doseženo z racionalnejšo uporabo znanih tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov, s katerimi se doseže večja storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek pri materialu, boljše kontrola proizvodnje in boljše varnost pri delu.

Od izuma se razlikuje po tem, da izum predstavlja novo stanje tehnike, tehnična izboljšava pa operira z znanimi tehničnimi sredstvi oziroma postopki. Za izboljšavo je tudi bistvena neposredna ekonomska korist, kar pri izumu ni nujno.

KORISTNI PREDLOG je vsak predlog, ki pomeni racionalnejšo rešitev, ki pa jo v smislu zakona ne štejemo med izume ali tehnične izboljšave. Na primer: predlogi za izboljšanje organizacije poslovanja, transporta itd.

MNOŽIČNA INVENTIVNA DEJAVNOST vključuje sodelovanje najširšega kroga delavcev, zlasti neposrednih proizvajalcev, v inovacijskem procesu. To sodelovanje ni osnovno delo delavcev, temveč delavci ob svojem rednem delu iščejo nove možnosti za dvig produktivnosti v neposrednem okolju.

INDUSTRIJSKA LASTNINA. Izraz ni posrečen in ne pove tega, kar si pod tem pojmom predstavljamo. Prvič je bil uporabljen v francoskem zakonu iz leta 1791 in je priznal »lastnino« nad patentom, torej pravico. Pravica je vključena v kapital in

se tudi enako obravnava, je v pravnem prometu in z zakonom zaščitena. Varstvo industrijske lastnine lahko razdelimo na dve komponenti:

a) varstvo tehničnega predka

b) varstvo instrumentov za cirkulacijo blaga na trgu.

Brez pravne zaščite ni bogastva, patent pa je lastnina nad izumom. Izum mora biti zaščiten oziroma patentiran,

ker ga sicer lahko uporabljaja vsakdo. Samo patentna zaščita izuma daje proizvodni in cirkulacijski monopol nad njim. Tehnično znanje in dosežki brez patentiranja govore samo o ustvarjalnem potencialu, ne pa o koristnih, ki jih dosežemo z ustreznimi instrumenti domače in mednarodne patentne zaščite. Na žalost mnogi, ki o tem odločajo, to dojemajo drugače in pri tem ne zanemarjajo samo zaščite koristi in povečanja družbenega bogastva, ampak tudi dušijo in onemogočajo razvoj in stimulacijo nadarjenih ustvarjalcev, ki bi po Kidriču morali biti

»pionirji ne samo tehničnega napredka, ampak tudi na čelu delavskega razreda v borbi za socialistično preobrazbo družbe.« Inventivna dejavnost je bistveni element ekonomike in gospodarske politike vsakega podjetja. Zato bi vsako podjetje moralo imeti strokovno službo, ki bi skrbela za poslovanje z rezultati inventivnega dela, ko se inovacijski procesi razširjajo in se nove tehnične rešitve prenašajo v proizvodnjo, obenem pa se oblikuje industrijska lastnina kot pomemben element nastopanja na trgu.

Milan Kaplja

Kako postati izumitelj, ter pomen novitet in izboljšav

Izumiteljstvo in novatorstvo spremlja človeka skozi stoletja že od samega začetka. Stalna težnja po novitetah je človeštvo pripeljala na današnji raven razvojne stopnje. Marks se je ukvarjal največ z družbenim razvojem, vendar je že on opazil, da izumi polnijo žepce tovarnarjev, medtem ko so delavci smatrali, da mezde z izumi padajo. Marks se je zelo zanimal za tehnični razvoj, in ena njegovih trditve je bila tudi ta, da samo razvoj tehnike lahko izravna razrede, kar pa seveda čisto dobesedno ne drži. Na primer razvoj vojne industrije služi za uničevanje ljudi, kar pa s humano vizijo nima nobene zveze. Celu ustava naroča, da mora tehnika skrbeti tudi za skrajšanje delovnega časa; ni nujno, da gre vse v smeri produktivnosti in da si z moderno tehniko napravimo kup dela in, kot nekoč, še vedno garamo noč in dan za strojem.

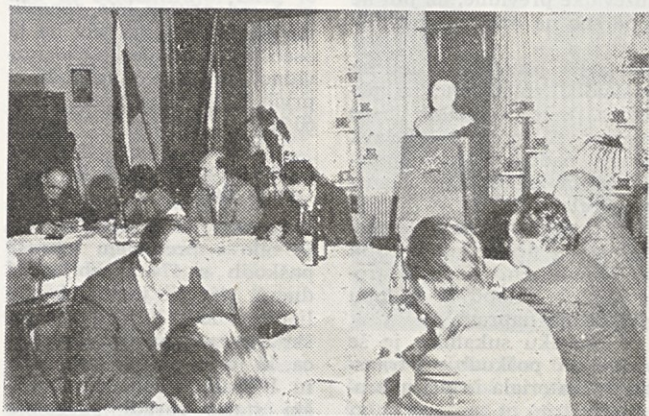
Danes je potrebno zelo dobro premisliti, na katerem področju se znanstveni razvoj izplača. Čisto nepotrebno je, da bi se brezglavo vrgli v neko smer, za kar bi že vnaprej dobro vedeli, da ne bomo uspeli. Vendar pretirana bojazen pred neuspehom nikakor ne bo prinesla pravih rezultatov. To dostikrat potegne s seboj nakup dragih, tujih licenc, za katere po nepotrebnem odštujemo težke devize. Samo razmislimo za katere stvari vse kupujemo licence. Npr.: kozmetika, juhe, cigarete, farmacija ... Nihče ne more trditi, da na teh področjih nismo v stanju sami nič napraviti. Že ob takih malenkostih pa se nam vsiljuje vprašanje, kaj sploh sami lahko napravimo. K vsemu temu pa je tudi neka malomeščanska miselnost prispevala svoje. Danes bi že na ulici, v avtobusu, v vlaku, človek zaključil, da je vse, kar je našega, zanič. Za kakšne stvari nosimo denar v Gorico, Trst, Celovec! Tam kupujemo npr.: obleke, pijače, cigarete, obutev, kavo in še marsikaj. Ali res ni mogoče v naših trgovinah dobiti nič podobnega.

Dostikrat vidimo, da se nam marsikje vsa zagnanost in investiranja samo za povečanje produkcije ne izplača. Inovacije pa so skrite rezerve, iz katerih se lahko pokrijejo največkrat predvsem izgube. V zahodnih državah inovacijo zelo hitro in koristno uporabijo, ker vedo, da novitete prinašajo »super profit«. Prihranki na času izdelave, na materialu, na odpadku, pri porabi energije nam takoj prinašajo čisti denar. Ze malenkostna sprememba v tehnološkem procesu nam lahko prihrani ogromne vsote.

lahko razbremenimo fizične kot psihične obremenitve.

Popolnoma razumljivo pa je, da se mora vsakega avtorja inovacij in racionalizacij nagraditi s primerno odškodnino, ki mu bo poplačala čas, katerega je vložil v študij in pripravo novitete, ter ga spodbudila k nadaljnjemu razmišljanju in plodnemu delovanju na tem področju.

V drugih državah imajo novatorji precej ugodnosti, in oblike njihovih nagrad so precej raznolike. Največkrat so nagradjeni z denarnimi nagradami. Nagrade pa so lahko tudi posebni študijski dopusti, olajšave pri obdavčenju, prednost pri delitvi stanovanj, plačevanja nadaljnega (Nadaljevanje na 9. strani)

Člani odbora so razpravljali o gospodarsko finančni problematiki slovenske tekstilne industrije ter o nekaterih problemih izvoza tekstila, obravnavali predlagane raziskovalne naloge za leto 1977 in sprejeli poročilo uredniškega odbora časopisa »Tekstilec«.

Po končani seji so si ogledali obrate naše delovne organizacije

Nadaljevanje z 8. strani)

izobraževanja, literatura, in še mnogo podobnih vabljlivih nagrad. Pri teh nagradah tujci nikakor ne skoparijo, ker se jim čisto jasno v njihovo dobro prav tako izplačajo in jim prinašajo takojšnjo materialno korist. Posebno zanimiv način je izveden z nabiralnikom, na katerem piše npr.: »Rabimo ideje«, ali »Imate ideje«, kamor se lahko dajejo prijave izboljšav, idej, lahko anonimno, in se nato iz zaporednih števil ugotovi avtor, kateremu se za vsako koristno idejo plača npr.: v ZRN, 20 DM. Večja tehnična izboljšava ali izum pa se primerno nagradi.

Tudi pri nas je mogoče uvesti razne nagrade, mogoče na začetku ne tako izdatne, vendar na vsak način stimulative. To bi lahko bile pohvale, diplome, ki bi se podeljevale ob raznih priložnostih.

Prav tako pa bi bilo dobro vsakega inovatorja objaviti v javnem ali internem glasilu. Seveda pa je potrebno poleg tega vsakega avtorja primerno nagraditi. Nagrade pa naj bi določila pristojna komisija, na podlagi obstoječega samoupravnega sporazuma.

Večkrat nastane spor okrog nagrad večjih vsot, ali bi se te izplačale ali ne. Vendar to ne bi smelo biti vprašanje in gornja meja odškodnine ne bi smela biti določena, kar potrjuje tudi zakon. Vsaka nagrada je osnovno stimulative sredstvo in nesmiselno bi bilo pričakovati izboljšave, predloge, racionalizacije, če avtorjev le-teh ne bi s primernimi nagradami spodbudili k nadaljnjem delovanju.

V industrijsko lastno spadajo tudi patenti in tehnične izboljšave. OZD je nosilec in lastnik patenta le, če je ta narjen v samem delovnem razmerju. Seveda pa mora vsak izumitelj patent najprej ponuditi v OZD, kjer dela, šele nato, če ga ta odkloni, lahko drugje. Vsak drugačen postopek je kazniv. Če pa OZD izuma ne sprejme, ga more ponuditi drugim OZD; lahko to stori avtor sam in nihče ga ne more obdolžiti zaradi stroškov, ki so pri izdelavi tega izuma ali izboljšave nastali, čeprav je avtor to izdelal med rednim delovnim časom.

Uprava sama je dolžna, da organizira inovacijsko službo v OZD, v kolikor ta ni organizirana. Skrbeti mora tudi za funkcionalnost te službe, ter za njeno objektivno delovanje. Ravno zaradi tega je potrebno v odbor te komisije nastaviti sposobne in zanesljive ljudi, kajti v njihovih rokah je potem celotna dejavnost na tem področju. Dobra organizacija lahko pospeši razvoj neverjetno hitro. Če ta služba ni funkcionalna, lahko uprava v OZD iz leta v leto ugotavlja le malenkostne spremembe na področju produkcije in povečanja proizvodnje, kar pa v današnjem času pomeni več ali manj stagniranje. Ravno zaradi tega se večjim OZD še kako izplača zaposliti tehnika ali inženirja, ki bi delal na področju inventivne dejavnosti. Misel-

nost, da se v nekaterih OZD ali nekaterih tehnoloških postopkih ne da nič izboljšati ali racionalizirati, je zelo zastarela. Razumljivo pa je, da tudi ob dobri organiziranosti te službe ne bodo izumi kar deževali. Vse rabi svoj čas, pojavijo se manjše izboljšave, katerih prihranek pa se nato vložijo v nove inovacije, kajti tudi inovacije je v današnjem času možno investirati, kar pa se sčasoma bogato obrestuje. Dostikrat pa za aktiviranje ni potreben ne denar, ne navdih, ampak samo organiziranje in sodelovanje.

V ta namen je dobro v vsaki organizaciji združenega dela popisati vse probleme, ozka grla, kritična mesta, najpogostejše vzroke reklamacij in podobno. Ko so napravljene tematske naloge teh problemov, se bo marsikdo le-teh tudi lotil, in marsikomu bo problem uspelo rešiti. Jasno je, če problemi niso dani v jasnost, je potem tudi nesmiselno čakati na njihovo rešitev.

Vse prevečkrat zapostavljamo lastno sposobnost. Kupljenih strojev ali drugih naprav doma ne oplenitimo, ker dostikrat mislimo, da so te brezhibne. Ne poslužujemo se lastne tehnologije, ampak raje plačujemo drage tuje licence. Znanje moramo aktivirati tam, kjer je, dati ljudem možnost za razmišljanje, in rezultati se bodo pojavili. Največkrat največji izkupiček ni v tem, da prodajamo izdelke. Veliko bolj je prodajati tehnologijo, kar nedvomno nekaterim tudi pri nas zelo dobro uspeva.

Če se že spustimo v problem in ga skušamo rešiti, moramo prej cel postopek preveriti in programirati. Treba je vse dobro organizirati in hitro ukrepati. Potrebno je tudi poiskati vse informacije, ki se na problem nanašajo. Informativno dejavnost dostikrat precej olajšajo strokovni časopisi in znanstvene revije, seveda če se le-te nahajajo v podjetju.

Kot vidimo, je čas od rešitve problema pa do realizacije te rešitve zelo pomemben. Prav zaradi tega mora komisija ukrepati hitro in v nobenem primeru postopka ne sme zavlačevati.

Pri tem ne smemo pozabiti na avtorja. Analitska služba naj čim prej ugotovi prihranek, ki služi komisiji kot osnova za določanje avtorjeve odškodnine. Ni pa nujno, da se deli odškodnino ravno na podlagi prihranka. Dostikrat se ta ne bo ugotovil, zato mora komisija stvar objektivno oceniti in sama določiti primerno višino odškodnine. Pri celotnem postopku uveljavljanju avtorskih pravic pa je inovacijska komisija dolžna avtorju pomagati.

Dohodek, ki ga neka izboljšava prinese, pa je treba koristno uporabiti. Možno ga je nameniti, seveda v pravilnem razmerju, izumitelju, komisiji, oziroma službi inventivne dejavnosti, bodočim izumiteljem v fond, v ostanek OD, nekaj pa tudi tja, kjer je najbolj potrebno.

Dostikrat se pojavi vprašanje, kdo je avtor. Avtor je lahko samo človek, ne organizacija; to se pravi avtor s soavtorji. Izumitelj lahko vedno prijavi svoj izum, oziroma izboljšavo in če je ta koristna, ima pravico zahtevati odškodnino. On odloča, kdo bo izum izkoriščal, ker je njegov. Prednost pri tem pa ima OZD, kjer je izum nastal. Rok za odločanje, kdo bo ta izum izkoristil, je omejen in določen. Rok traja tri mesece, in v tem času se OZD lahko odloči o izkoriščanju izuma, drugače je avtorjev.

Pri izumiteljih delovno mesto ni pomembno, ker nalog za izdelavo izuma ne more dati nihče. Pri tehnični izboljšavi pa je delovno mesto po-

membno, vendar je tu potrebno biti zelo pazljiv.

Primer: Če nekdo dobi nalogo predelati avstrijske avtomate na švedske, katerih storilnost bo 2-krat večja, on pa izdelava avtomate, katerih storilnost je 4-krat večja, so to novi avtomati in avtor je do odškodnine upravičen. Inovacija se pa lahko tudi že v naprej zagotovi, če se zahteva napraviti nekaj novega, patentnega.

Inovatorji so največkrat kvalificirani delavci, tehniki, inženirji. Ti delajo na tem področju že sami, potrebno pa je aktivirati še ostale. Če bo vsak za vsako izboljšavo nagrajen, to se pravi primer- no stimuliran, bo tudi razmišljal. To velja tudi za mno-

žico: če bodo stimulirani, bodo razmišljali, prijavljali predloge, izboljšave in rešili marsikak pereč problem. Vsakega avtorja moramo nagraditi, ne glede na to, kakšno delo opravlja. Količino nagrade ni nujno določati na osnovi pravilnika, lahko se določi tudi po dogovoru, vendar je nagrada dodeljena po pravilniku bolj funkcionalna.

Samo pomislimo, koliko stvari se da izboljšati, popraviti, poenostaviti, in koliko stroškov bi nam vse te stvari prihranile. Nikoli ne smemo pozabiti na ta skriti potencial, ki lahko pospeši razvoj vsake OZD na tako preprost in enostaven način, ki pa je na žalost nekaterim še vedno nerazumljiv.

F. I.

Upokojitve

V mesecu decembru 1976 sta se upokojili naši dolgoletni sočelavki Ančka Mohar in Jožefa Černe. Njuni življenjski poti sta si bili v marsičem podobni. Obe sta bili zaposleni že pred vojno, obe pri zasebnikih, obe sta pričeli delati v predilnici leta 1946, ko je pri nas najbolj primanjkovalo pridnih, delavnih rok.

Tov. Ančka Mohar se je upokojila zaradi zdravstvenega stanja, čeprav ji do polne delovne dobe manjka še 5 let. Ima 30 let delovne dobe. V teh letih je, kakor sama pravi, doživela na delovnem mestu mnogo prijetnih pa tudi grenkih trenutkov. Težko je bilo takrat, ko se je 5 let vozila na delo v Litijo iz Sava. Mnogokrat je zaradi ne-

mojster Stane Tomše razumel, da jo zdravje pri delu ovira in ji je dajal, če je le mogel, primernejše, lažje delo. Večina njenih sodelavk je to razumela in so se s tem strinjale. Z žalostjo se tov. Ančka spominja tistih, ki ji v težkih trenutkih niso stali ob strani. V pokoj odhaja zaradi invalidnosti. Čas ji bodo krajšali nečaki in obiski pri sestrah.

Tov. Jožefa Černe se je zaposlila najprej kot predica, nato je bila snemalka, po težki operaciji pa zadnja leta snažilka. Med namí je bila 36 let in 2 meseca. Sama pravi, da se je med delavkami dobro počutila. Tiho in z zadovoljstvom je opravljala svoje delo. Kadar je prišlo do nesoglasij, se je rajši umaknila in ni posegala v razpravo. Vedno je mislila na pregovor: »Kdor molči, devetim odgovori.«

Leta 1975 se ji je izpolnila davna želja. Dobila je lepo, novo, trosobno stanovanje na Rozmanovem trgu. Otroci so odrasli in samostojni. Radi ji pomagajo. Tovarišica Černetova pravi, da ji tako lepo,

kot ji je sedaj, še nikoli ni bilo. Dobro se razume s sosedí. Najbližji sosedje, Grilovi jo večkrat vzamejo s seboj na izlet. Naši Jožefi ne bo dolgčas. Dneve bo preživlja-

la v krogu svojih otrok, rada bi jim še pomagala. Sedaj bo našla več časa tudi zase. Želi si na letovanje v Novigrad, saj tam še ni bila.

Obema tovarišicama želimo zdravje in veliko osebnega zadovoljstva.

Matic Malenšek

Kadrovske vesti

PRIŠLI V MESECU DECEMBRU

- 15. 12. 1976 Smiljanec Ljubica, Litija, Ljubljanska 9 — predpredilnica, 4. izmena
- 16. 12. 1976 Bračič Elizabeta, Zagorje ob Savi, Koldvorska 17 — sukalnica, 1. izmena
- 17. 12. 1976 Mušanović Zejneba, Zagorje ob Savi, Kopalniška 5 — predilnica bombaza, 2. izmena
- 21. 12. 1976 Badnjević Emusda, Sp. Log 2 — predilnica bombaza, 2. izmena
- 23. 12. 1976 Planinšek Milojka, Litija, Valvazorjev trg 11 — čistilna kolona predilnice sintetike

ODŠLI V MESECU DECEMBRU

- 1. 12. 1976 Rupar Alojzija, Šmartno pri Litiji 18, predilnica sintetike, 3. izmena — v poskusnem roku
- 21. 12. 1976 Kališnik Štefanija, Litija, Prvomajska 4,

zbiralnica cev — invalidska upokojitev

- 31. 12. 1976 Semec Viktor, Litija, Cesta Dušana Kvedra 22, predilnica bombaza, 2. izmena — upokojitev
- 31. 12. 1976 Čelik Albin, Leskovca 6, sukalnica, 2. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavca)
- 31. 12. 1976 Hribar Cilka, Potok 14, Vače, predpredilnica, 3. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavca)
- 31. 12. 1976 Hiršelj Jožef, Prevek 1, Polšnik, zunanji transport — pismeni sporazum (odpoved delavca)
- 31. 12. 1976 Krafogel Pavel, Litija, Ježa 4, čistilnica, 3. izmena — upokojitev

Prenehanja zaradi neopravičenih izostankov

- 21. 12. 1976 Vikić Alije, Ponoviče 20, Sava, predilnica bombaza, 2. izmena

V mesecu decembru 1976 je umrla naša delavka KOS Pavla, Lupinica 14, Šmartno, v starosti 26 let.

Le vsak peti slovenski voznik ima svoje vozilo opremljeno z varnostnim pasom

Pridružite se nam tudi vi ter zaščitite svojega sopotnika in sebe!

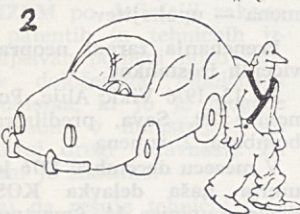
Da bi postala vožnja v avtomobilu čim varnejša sta zvezni sekretariat za notranje zadeve in zvezni komite za energetiko in industrijo izdala pravilnik o opremitvi motornih vozil. Važna novost tega pravilnika je, da mora biti vsako osebno vozilo od 1. januarja 1977 dalje na prednjih sedežih opremljeno z varnostnimi pasovi. Ti pasovi morajo biti atestirani. Morajo imeti določeno označbo — krog v katerem je velika črka E in številka države, ki je izdala potrdilo, da pas odgovarja predpisom, ki so ga predpisale države podpisnice mednarodnega sporazuma o uporabi varnostnih pasov.

Pasovi morajo biti pritrjeni v vozilu na treh točkah z določenimi vijaki.

Tistim, ki so imeli vozilo vključeno v promet že pred prvim januarjem 1977, in nimajo ustreznih nastavkov za pritrjevanje pasov, teh ne bo potrebno vgraditi. Vsi ostali pa imajo čas do prve registracije (tehničnega pregleda), da si to uredijo, sicer ne bodo dobili dovoljenja za uporabo vozila. Vsem vozilom, ki so vključena v promet po 1. 1. 1977, je dolžan prodajalec (proizvajalec) vgraditi varnostne pasove.

Ko pa bodo varnostni pasovi vgrajeni se bo seveda potrebno tudi privezovati, saj bi sicer ta predpis ne imel nobenega pomena, ker le »varnostni pas rešuje nas«.

Matic Malenšek

PAVLIHA — januar 1977

Svečana otvoritev nove šole

Osrednja proslava v počastitev občinskega praznika občine Litija, 24. decembra, je bila prav gotovo slavnostna otvoritev nove šole na Graški Dobravi.

V soboto, 25. decembra 1976, so se v novi osnovni šoli zbrali predstavniki družbenopolitičnih organizacij, starši, nekdanji in sedanji učitelji osnovne šole in učenci.

Od prvih začetkov šole v Farbarjevem gradu, kjer je bila nekakšna privatna šola, do obiskovanja litijskih otrok v šoli v Šmartnem, so v letu 1876 tudi tedanji šolarji dobili svojo šolo v stavbi sedanje stare občine. Pobudnik za to je bil litijski notar Luka Svetec.

V letu 1912 je bilo zgrajeno novo šolsko poslopje, nekdanja osnovna šola, ki se je pozneje razširila v poslopje nižje gimnazije, bivšega sodišča, in zato neprimernih prostorov za šolsko delo. Z ukinitvijo nižje gimnazije je bila organizirana popolna osemletna osnovna šola.

Občani so kmalu sprevideali, da v prostorih, od katerih jih več kot po-

lovica ni ustreznih za normalno in vedno bolj zahtevno delo v šoli, njihovi otroci ne bodo pridobili takega znanja, kot bi ga v sedanjem, vedno hitrejšem napredku, potrebovali. Zato so se odločili za samoprispevek za gradnjo novih šol, in vrata novega, modernega šolskega poslopja so se za njihove otroke odprla ob zadnjem praznovanju občinskega praznika.

Novi šolski objekt smo dobili ravno v letu, ko je preteklo sto let od ustanovitve prve šole v Litiji. O tem, o stoletnem razvoju šolstva pri nas, je ob otvoritvi nekaj več povedal ravnatelj šole, tov. Jože Grošelj.

V imenu učiteljskega zbora je pozdravil vse navzoče predsednik delovne skupnosti osnovne šole, tov. Jože Hostnik.

Kulturni program, ki so ga pripravili učitelji z učenci šole pod vodstvom tov. Ane Kohne, je bil na ravni najboljših tovrstnih prireditev, in za svoj trud in prizadevanje zaslužijo vse priznanje.

Ob proslavi sta nastopila oba šolska zbora: mali pionirji pod vodstvom tov. J. Dobravec, in mladinski zbor, ki ga z vso požrtvovalnostjo vodi že nekaj let tov. D. Slimšek. Novost je bil še nastop male folklorne skupine, ki je program zelo popestril.

Po končanem kulturnem programu je tov. Brane Peterca, predsednik skupnosti za izgradnjo vzgojno-izobraževalnih objektov, svečano prerezal trak, in s tem v imenu vseh občanov predal šolo njenemu namenu, vzgoji in izobraževanju učencev.

Za razvedrilo

„Odpustiti me hočete? Saj nisem vendar ničesar napravil...!“
 „Saj, ravno zaradi tega.“

„Odpirač za steklenice? Seveda ga imam, ampak je šel kegljat.“

Vsi prisotni so se nato zbrali pred šolskim poslopjem, kjer je tov. Hinko Lebinger, kot najstarejši član šolske skupnosti, odkril obeležje, delo litijskega umetnika samorastnika J. Baumkircharja. S Prešernovimi verzmi »Največ sveta otroka sliši Slave«, je tu nakazana pot vsem rodovom, ki se bodo odslej tu šolali.
 M. M.

Pregovori

— Ni dovolj biti skromen: za to je treba imeti razlog.

Voltaire

— Skromen je laže tisti, ki je nekaj naredil, ko tisti, ki ni nikoli ničesar naredil.

Gra

— Malo iskrenosti je nevarna zadeva, velika pa usodna.

Oscar Wild

— Kdor se smehlja, namesto, da bi besnel, je vedno močnejši.

Japonski pregovor

— Hrabrost je upanje, da bo strel zadel soseda.

Ugo Ojetti

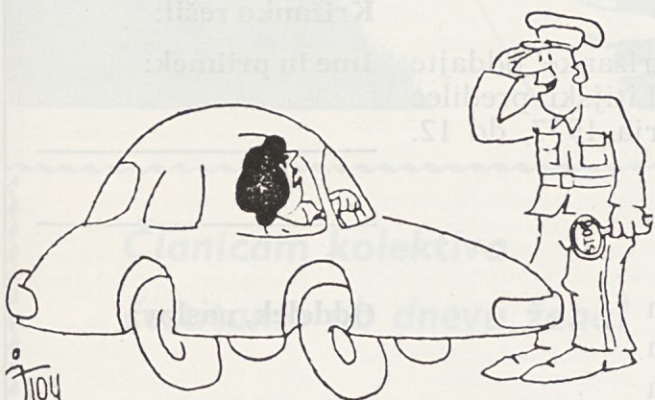

— Pri naslednjem drevesu, Tanja, bi pa rada izstopila.

Ali že veste?

Po drugi svetovni vojni se je Jugoslavija hitro prebila prav k vrhu svetovnega jadraltva. Slovence Milan Borišek in Maks Arbajter sta na Švedskem osvojila tretje in četrto mesto. Štiri leta pozneje sta Zagrebčana Zvonko Rain in Božidar Komac v Angliji z dvosedom „Košava“ postala svetovna prvaka.

— Kje pa imate pas nedolžnosti — oprostite — varnostni pas?

— Najprej popij kaj močnega, Zoran, potem pa ti bom povedala nekaj v zvezi z avtom.

Nagradna križanka »IN MEMORIAM«

				KOMEDI. BRANISLAV NUSIČA	KARTASKI IZRAZ	PRVA IN ZAD. ČRKA ABEGEDE	GL. MEST. BELO-RUSIJE	KRAT. ZLOGLAS. NE. MŠK. ENOT	POTAP-LTAŠKI ZVON	IRIDIJ	ITALIJA	TV NAPOVEDOVALKA BONETTI	POLMER	GRŠKI BOG LEPOTE	LOVSKI PLEN ULOV	ŠPANIJA	OGLJIK	MISEL	NOBELIJ	
				POVEST JOSIPA JURČIČA	STRAN	DUŠIK UČENEC SR. SOLE	ŽVEPLO VARNJENO MESTO	MESTO V ZASAVJU BOR					KISIK REPORT. TERČEK	REKA V S. ITALIJI PREBIVAL. BELORUS.	LADO TROHA	PREDLOG ČEŠKI PISATELJ				
VZHIČ	ŽENSKO OSRINJALO	SESTAVIL JOŽE VIŽLAR	TONA	LEPEGA VEDENA Z OMETANJEM					SINTETIČ. VLAKNO PREBIVAL. KUCEVJA					BEOG. IGR. EVA BENEŠKI VLADAR						
IVICA PAJER				DOMOVIN. TERANA ANTON OCVIRK					POLHER AVTOM. OZ. NIZOZEMS.	TOPOVSKO STRELJANI. RUSKI ATLET					TONA OSNOVNA MERA					
HUDOBNA				ZEHELJSKI PLIN VODIC BIVOLOV					DELAVEC V KOŽARNI JOD					NEZNAN. V MATEMATIKI	GLAVNI ŠTEVNIK					
MESTO V AVSTRICI								PRIPRAVA ZA ODKEPA.					VRSTA IGRE NA SREČO	TUJ DVOGLASNIK JUGOSL. LOTERIJA	DEKLE PO POROKI JAPONSKI DRŽAVNIK					
ARABSKI ŽREBEC				IVAN TAVČAR MESTO V SI. PRIM.																
POLMER	VRSTA VRBE AVTONOM. POKRAJ.								DOMAČA VPREŽNA ŽIVAL					100						
VODJA ARGO-NAVTOV								ARABSKI ŽREBEC GRČIJA	DUHOVNIK ZANIC-LJIVO	JUGOSL. RATNA MORNAR.	JUG. NOG. BRANE GRŠKA ČRKA					ELEKTRO MEDICINA UNITED NATIONS	KONEC POLD-TOKA	EMIL ADAMIČ		
DALMATINSKO VINO																				
25 ČRKA	IZRASTEK NA GLAVI																			
ŠPANIJA	DR. M. IME ARTUR								VODIK	PISATELJ MILLER ŠPANIJA										

S R E Č N O I N U S P E Š N O
P R E D P R E D I L N I Č A
O P O L O I D E A L S
S T O L E T R O S K O T
T A I V A N N A L O E S
Y N A I V K A I R A N O P D R A
E T O N I A N T A L J B R A N A
S E V E R N S E N C E L A Z A R
E L O U J K A V K E N E V A
L O L I T A A V O S A K E O V
J E Y I T L A K G I B A N I Č A
E S T O N S K A A S T M A R E Z
I Z O L I R A N O S T O V E S N A
N O R A N M O A N A P A A L
R E K L A M I R A N J E O M A
A K A N D N I R A R S L O V A R
D R E V A I Ž N A S E K A L O
D J N I C A O C E T A R M E T O N I K
S N O B N S A T E N A A L T
T A R A J E Z E M I R N I S A
A R T E L D V E A N K I O N
O L L R K A C B G
S M U Č A N J E K A V A L
I R E N A G A N A A N I
N A R J A V I N A A J
V E L I K A P L A N I N A

Do srede, 5. 1. 1977, do 12. ure je oddalo rešene nagradne križanke 27 reševalcev. Dva reševalca sta križanko oddala prepozno.

Žrebanje je bilo v sredo, 5. 1. 1977, ob 12.30. Pri tem so sodelovali: Mali Franc (splošni sektor), Cveta Törner (predilnica bombaža 2. izmena) in Danica Kavšek (sukalnica 2. izmena).

- Žreb je izbral srečne dobitnike, ki prejmejo:
1. Janez Kralj (remont klima naprav) 50.— din
 2. Herta Kalšek (komercialni sektor) 30.— din
 3. Ivi Kos (sukalnica, 3. izmena) 20.— din

Vabimo vas, da še v večjem številu sodelujete pri reševanju križank.

Rešitev in izid žrebanja noveletne nagradne križanke

Nagradna križanka:

Rešitve nagradne križanke oddajte v skrinjico glasila Litijski predilec do srede, 9. februarja 1977, do 12. ure.

Nagrade:

1. nagrada 50.— din
2. nagrada 30.— din
3. nagrada 20.— din

Križanko rešil:

Ime in priimek:

Oddelek, naslov:
